

PRETVORBA MEMOARA Nova knjiga autobiografskih sjećanja Slobodana Novaka

Digresije bolje pogađale od Protimbe

Dopunjeno izdanje više nema oblik razgovora, što je uzdrmalo arhitektoniku knjige

MIRJANA JURISIĆ

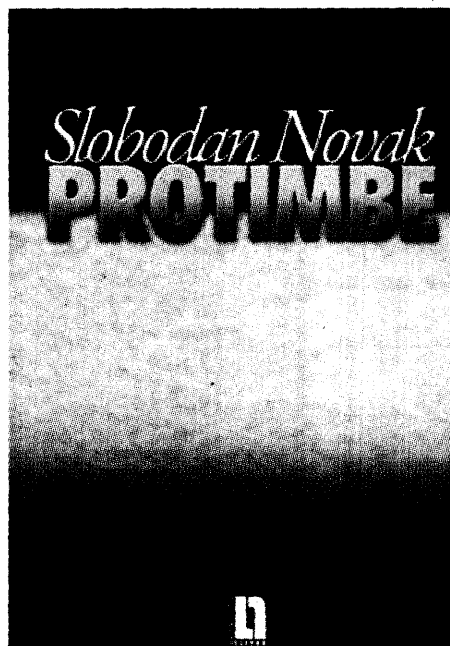
Slobodan Novak, autor opsegom nevelikog, ali značenjem u suvremenoj hrvatskoj književnosti golemoga djela, čiji su vrhunski romani "Mirisi, zlato i tamjan", "Izgubljeni zavičaj" i "Izvanbrodski dnevnik", ne piše često, ne daje novinske intervjue, ne "radi" na vlastitoj medijskoj promociji... To veće zanimanje kulturne javnosti pobudi svaki Novakov novi literarni glas.

Bilo je tako prije tri godine kad je bujicu polemičkih reagiranja, pokrenutu upravo objavom ulomaka u "Večernjem", izazvala knjiga Novakovih autobiografskih zapisa u obliku dugoga, otvorenog, dinamičnog, provokativnog razgovora pisca s urednicom i kritičarkom Jelenom Hekman. U nakladi "Ex librisa" pod naslovom "Digresije", ta je knjiga-intervju učas postala bestselerom, jer Novak u njoj ne sažima samo vlastiti životni i književni put, sam po sebi zanimljiv kao

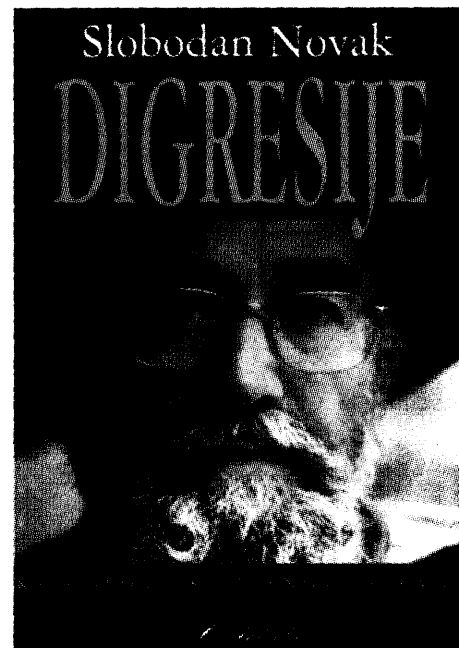
primjer sudbine hrvatskoga intelektualca u burnim vremenima, nego kao autentičan svjedok, umnogome i sudionik, zanimljivo, živo, bez dlake na jeziku progovara o cijeloj galeriji najvažnijih ličnosti hrvatske kulture i politike u posljednjih šezdesetak godina.

"Digresije" su uzburkale kulturnu scenu, pobudile kontroverzne odjeke – jedni su hvalili autorovu hrabrost i iskrenost, drugi kudirali njegovu pristranost, čeprkali po njegovim političkim mijenama tražeći nedosljednosti... Bilo je prirodno očekivati Novakov odgovor, ne samo po novinama i časopisima, što je odmah uslijedilo, nego i u ozbiljnijem obliku – nastavku knjige. Druga inačica zapisa sad je pred nama. Pod novim naslovom, "Protimbe", temeljito pre-rađena i dopunjena, Novakova su sjećanja objavljena u Nakladi "Ljevak" (urednica Nives Tomašević).

Za stotinjak stranica opširnije od prethodnice,

"Protimbe" osim mnoštva redigiranih ulomaka stare građe, donose obilje novoga štiva kojim autor odgovora oponentima "Digresija", ali i oštih komentara na najnovija kulturna i politička zbivanja u nas. Najopsežnija dodana poglavlja žestoki su prijekori done-

davnoj koalicijskoj vlasti zbog odnosa prema Domovinskom ratu, braniteljima, pitanju ratnoga zločina, pomirenja, oprosta... Piše kako nikakvoj stranci ne pripada, nikakvo ga strančarenje ne zanima, ali će "uvijek poštovati Tuđmanovo historijsko djelo", a rado

će "prihvatiti svakoga tko je spreman raditi na dobrobit Hrvatske", samo što trenutno (rukopis je završen prije lanjskih izbora) "takvoga ne vidi među vladajućima". Svjestan oštine svojih stavova, Novak piše: "Bio sam rekao da se znam pokajati ako sam pretjerao u žesti-

ni. Ali, bogme, pokatkad Boga molim da me obdari još oštrijom jezičinom. Zar se ne liječe katkad zmijski ujedi i užarenim željezom?!" Doista, u "Protimbama" je pregršt takvih odgovora "užarenim željezom" na "zmijske ujede", i to knjizi jamči čitanost.

Ono pak što "Protimbe" u literarnoj vrijednosti čini slabijima od "Digresija", činjenica je da im je autor oduzeo dijalošku formu. Naime, pitanja Jelene Hekman u "Protimbama" su – izbačena?! A ta pitanja nisu bila sporedni, nego nosivi dio konstrukcije knjige, temelj koji joj je osiguravao logično funkcioniranje, dinamičnost, cjelovitost... Izbacivši koautoricu, pisac je možda uvećao svoj autorski honorar, ali je bitno umanjio unutrašnju koheziju i djelotvornost svojih zapisa. S tako uzdrmanom arhitektonikom, "Protimbe" kudikamo slabije pogađaju cilj negoli je to uspijevalo gotovo nepogrešivim "Digresijama".